

НАУКОВІ СТУДІЇ

Випуск 6

Видається з 2008 р.

Історико-краєзнавчий музей м. Винники

**Львів
«Апріорі»
2013**

ББК 63.4

Л 34

Л 34 **Наукові студії: Збірник наукових праць** / Історико-краєзнавчий музей м. Винники. – Львів-Винники: Вид-во «Апріорі», 2013. – Вип. 6. – 344 с.

ISBN

У Збірнику вміщено статті з проблем археології та історії від первісності до нового часу, публікації нових матеріалів і результатів досліджень.

Для археологів, істориків, краєзнавців та всіх шанувальників давньої історії України.

ББК 63.4

Редакційна колегія: д-р. іст. наук, проф. *Д. Козак* (головний редактор), д-р. іст. наук, проф. *Л. Войтович*, канд. іст. наук, доц. *О. Целуйко*, канд. іст. наук, доц. *Н. Білас* (відповідальний редактор), канд. іст. наук *Е. Кравченко*, *І. Тимець*.

Адреса редакційної колегії:

Історико-краєзнавчий музей м. Винники,
вул. Галицька, 26, м. Львів-Винники, 79495.

Тел./факс: (032) 2960536.

E-mail: musem.vynnyky@gmail.com

Рецензенти:

д-р. іст. наук *С. Біляєва* (Київ),
канд. іст. наук *М. Сергєєва* (Київ).

Відповідальний за випуск: *І. Тимець*.

Редактор: *Т. Молочко*.

Комп'ютерне верстання: *Р. Івах*

Художнє оформлення обкладинки: *Л. Караваєва, Н. Тимець*.

Переклад резюме англійською: *О. Сіласв*.

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою

Історико-краєзнавчого музею м. Винники.

ISBN

© Історико-краєзнавчий музей м. Винники

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАРОЖИТНОСТЕЙ БРОНЗОВОГО ВІКУ ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ В КІНЦІ ХІХ–НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Становлення археологічної науки на Буковині відбулося в кінці ХІХ–на початку ХХ ст. Тоді ж почалися дослідження місцевих старожитностей бронзового віку, насамперед бронзових виробів (Прилипче, Просіка, Шитинці, Кіцмань, Глинця, Бурдей). Піонерами в даній галузі стали Р. фон Гуттер, К. Ромшторфер, Й. Сомбаті, Р. Кайндль, Д. Олінеску, І. Прокопович.

Ключові слова: Буковина, австрійський період, археологія, скарби бронзових виробів.

Яскравий та самобутній матеріал бронзового віку Карпато-Дністровського регіону здавна привертав увагу дослідників. Однак через низку суб'єктивних причин – входження українських земель до складу різних державних утворень, лихоліття війни тощо – значна кількість цінних археологічних знахідок, а то й інформація про них, залишаються втраченими чи маловідомими для вітчизняних дослідників. Також несправедливо призабуті імена тих, з ким пов'язане становлення та розвиток археологічної науки на Буковині наприкінці ХІХ–на початку ХХ ст. Клеймо «буржуазних істориків» довго не дозволяло у повній мірі оцінити їх творчий доробок та значення для розвитку вітчизняної археології, що спонукає до чергового огляду наміченої проблематики.

Зацікавленість старожитностями бронзового віку на території Буковини проявилася ще задовго до становлення археології як науки. Це стосується насамперед добре помітних на поверхні фундаментальних пам'яток – курганів та городищ. Так, слов'янським населенням райковецької культури доволі активно використовувалися рештки фортифікацій фінальної стадії бронзової доби в оборонних чи культових цілях (Сірет, Кам'янка, Волока, Ревне, Коростовата, Рудники). Не залишалися поза увагою середньовічного населення регіону й окремі артефакти епохи бронзи. В одній із клітей Чорнівського городища першої половини ХІІІ ст. виявлено, приміром, просвердлену гранітну сокиру, пов'язану з віруваннями в «стріли та сокири громові» [14. С. 108]. Подібні факти повторного використання кам'яних та металевих виробів бронзового віку в культовій практиці зафіксовані на теренах Східної Європи від античного й до новітнього часу включно, завдяки чому фіксується міфологічний етап накопичення відомостей про археологічні старожитності бронзової доби. Досить рано пам'ятки з матеріалами даного періоду потрапили на сторінки писемних джерел: Волоцьке городище (Грушівка, ур. Городище) – у ХV ст., Дарабанське городище (ур. Замчесько) – в ХVІІ ст. [1. С. 89–90].

Безпосередньо наукове дослідження старожитностей бронзової доби в регіоні розпочалося, однак, лише в другій половині XIX ст. і було нерозривно пов'язане зі створенням у Відні цісарсько-королівської Центральної комісії з дослідження та збереження мистецьких й історичних пам'яток (1856 р.), а також відкриттям Чернівецького університету (1875 р.) і Буковинського крайового музею (1893 р.).

Певна увага зверталася дослідниками на городища в Глиниці (Коростоватій), Жучці, Волоці, а також на низку курганів [16. С. 54; 3. С. 29; 6. С. 200, 202, 217, 229, 265, 266, 292 та ін.]. Однак рештки цих фундаментальних пам'яток фактично не співставлялися з епохою бронзи. Так, німецький вчений-мандрівник Йоган Коль у середині XIX ст. відмічав: «Кургани, могили або могильні пагорби монгольських народностей ще дуже часто зустрічались на Буковині та у районі Станіслава. Але нам здалося, що тут їм повністю прийшов кінець. Південну Галичину можна уявити собі так само сильно усіяною могилами, як і південноруські степи» [4. С. 69].

Значне поживлення зацікавленості старожитностями бронзового віку відбулося у результаті виявлення низки скарбів та окремих знахідок бронзових виробів. У 1880 р. під час польових робіт поблизу Прилипча випадково було знайдено велику кількість бронзових предметів. Частина з них попала у приватні руки, а деякі, в т. ч. один шолом і спорядження коня (?), мали бути передані Львівському музею. Дві бойові сокири і один кельт хорошої збереженості отримала Центральна комісія. Повідомлення про знахідки підготував консерватор цієї комісії, відставний капітан та екс-мер м. Сірет, голова Сіретського музейного товариства Йозеф Едуард Ріттер фон Гуттер (1809–1886) [7]. Цьому ж археологу-аматору завдячуємо першою згадкою про інший скарб бронзових виробів з Просіки (Presecareni). Здійснюючи архітектурні дослідження церкви в сусідньому с. Купка, дослідник дізнався від своїх агентів про цікаву знахідку й особисто обстежив місцезнаходження скарбу. У «Повідомленнях Центральної комісії...» Р. фон Гуттер зазначив, що у 1885 р. за випадкових обставин під час польових робіт на лісовій галявині було виявлено сильно пошкоджений бронзовий казан. В середині по центру розміщувалася керамічна урна з попелом (прахом?), а навколо неї радіально лежали 12 сокир-кельтів. Два з них було передано до музею в Чернівцях [8]. Крім цього, Р. фон Гуттер проводив обстеження й низки інших пам'яток регіону, серед яких варто згадати кургани в Петрівцях, Корчівцях і Ропчі.

Особливе місце у дослідженні старожитностей бронзового віку на Буковині належить архітектору за фахом, консерватору Центральної комісії Карлу Адольфу Ромшторферу (1854–1916), відомого також своїми студіями по середньовічній археології регіону. В «Щорічнику Буковинського крайового музею» дослідник, крім публікації власних матеріалів, вів рубрику витягів з «Повідомлень Центральної комісії...», які стосувалися Буковини. Значне місце у них відводилося знахідкам бронзових виробів: згадуваним скарбам з Прилипча, Пресикарен, поодиноким екземплярам з Кіцманя, Бобівців тощо [16]. Про високий фаховий рівень та популярність

місцевого «Щорічника...» серед наукової громадськості свідчать публікації провідних вчених, зокрема одного з основоположників періодизації бронзового віку Центральної Європи Пауля Райнеке [15].

К. Ромшторфер також ввів до наукового обігу декілька комплексів бронзових виробів та окремих знахідок. Перший з них складався з масивного кельта, прикрашеного попід втулкою горизонтальними та Y-подібними валиками і рельєфно орнаментованим браслетом. Знахідки були виявлені у 1886 р. під час нівелювання курганного насипу в полі на північний захід від с. Шипинці та передані до музею в Чернівцях А. Іссеческулом [18]. Цього ж року на північно-східному схилі горбистого пасма Пропасна біля Глиниці неподалік земляних валів один селянин виявив сокиру-кельт із сильно патинізованою поверхнею. Про бронзовий кинджал і наконечники стріл з висоти Пропасна йдеться також у праці «Буковина. Загальне краєзнавство», підготовленій офіцерами крайової жандармерії до 1899 р. [6. С. 229].

Завдяки К. Ромшторферу нам відомо про низку інших знахідок бронзових виробів з околиць Глиниці – чотири наконечники списів чи дротиків. Один з них був випадково знайдений на початку липня 1894 р. Олександром Ріттером фон Флондором у дорожній канаві завглибшки 2 м на межі саду землевласника М. Вегжиновича. Другий бронзовий наконечник списа дещо згодом передав О. Р. Флондору місцевий церковний співець Шарінович. Знахідку виявив його батько приблизно тридцятьма роками раніше біля того ж місця разом з іще двома наконечниками списів, які були схожі на знахідку 1894 р. [17. С. 183–184]. З огляду на обставини знаходження, скрупульозний і критичний підхід К. Ромшторфера, є вагомим підставою вважати перелічені чотири наконечники списів одним комплексом – скарбом, який датується періодом НаА1. Наконечники списів вказують на зв'язок з Карпатським регіоном та лобойківським металообробним осередком Східної Європи, а їх депонування носило, очевидно, вотивний характер [2].

З 1889 р. К. Ромшторфер вивчав старожитності в околицях Глиниці, склавши детальний план городища й здійснивши тут розвідкові розкопки [17]. Було зібрано колекцію кераміки, яка, судячи з опису та рисунків, характерна для райковецької культури. За кілька кілометрів на схід від городища «Замок Межирджів» у 1903 р. К. Ромшторфер провів стаціонарні дослідження та виявив скарб бронзових виробів. Так, фермер Петро Мамалига з Бурдею продав досліднику для Буковинського крайового музею кельти й ручні браслети, які знайшов під час оранки на своєму полі. У розкопі, закладеному на цьому місці, К. Ромшторфер виявив цілі та фрагментовані браслети з С-подібним профілем і уламки ліпного товстостінного посуду. Очевидно, першопочатково було депоновано два кельти та вісім браслетів [19]. Останні засвідчують зв'язки тутешнього населення з лужицькою культурою.

Починаючи з 1893 р., до вивчення місцевих старожитностей долучився знаний віденський археолог, хранитель античної колекції Природничого музею у Відні Йозеф Едуард Сомбаті. Дослідник провів досить масштабні розвідки у регіоні та

вивчив місцеві колекції. У його поле зору потрапили скарби з Прилипча та Просіки, городище в Глиниці, кургани в околицях Ставчан, Веренчанки, Давидівців тощо. Чимало речей Й. Сомбаті викупив для музеїв. Це, зокрема, бронзовий одно-вушковий кельт з рельєфними валиками, який походив з урочища Могила на південний схід від Кіцманя. За повідомленням місцевого вчителя, археолога-аматора Івана Прокоповича (1858–1928), тут знаходився великий округлий курган, оточений з трьох боків високим земляним валом. Також там був знайдений бронзовий казан [20. S. 14–15]. Підсумки своєї роботи Й. Сомбаті виклав у розділі фундаментальної праці «Австро-Угорська монархія у слові та картині. Буковина», де належне місце відведено епосі бронзи [21].

До старожитностей бронзового віку звертався також уродженець м. Чернівці Раймунд Фрідріх Кайндль (1866–1930) – відомий історик, етнограф, археолог, кореспондент Центральної комісії, професор Чернівецького університету, а напередодні Першої світової війни – його ректор. За численні українознавчі студії він став дійсним членом НТШ у Львові. Р. Кайндль відзначився локалізацією та стаціонарними дослідженнями літописного Василева на Дністрі, а також написанням перших у дореволюційній літературі ґрунтовних досліджень з історії краю та м. Чернівці. У перших частинах праць автор подав коротку характеристику бронзового віку та місцевих старожитностей цієї доби, зокрема знахідок бронзових виробів з Прилипча, Просіки, Глиниці, Кіцманя, кам'яних сверлених сокир з низки пунктів регіону, курганів та городищ [10. S. 11–15]. Важливо, що текстовий матеріал супроводжують авторські ілюстрації (рис. 1).

Варто згадати узагальнюючу працю засновника Румунського археологічного товариства на Буковині Діонізія Олінеску (1852–1924) «Археологічна карта Буковини», у якій поряд з описовою частиною подано карту з нанесеними археологічними пам'ятками й окремими знахідками [11. P. 117–145].

Попри значний джерелознавчий характер праць кінця XIX–початку XX ст., вони несуть корисну інформацію про розвиток археологічної науки в регіоні, який проходив загалом у загальноєвропейському руслі, а деякі з висловлених положень не втратили свого значення й до сьогодні. Це стосується, приміром, тези про культовий характер скарбу з Пресикарен, що припускав Д. Олінеску. «Кремацією князя» вважав цей комплекс викладач історії та географії реальної школи в Сіреті В. Преліч. Такі думки знайшли підтвердження у нещодавньому дослідженні Д. Павліва, який виділив коло вотивних скарбів у Східному Прикарпатті [5]. Особливо близьким за своїм контекстом до знахідки з Просіки є скарб із Руди, який теж супроводжувався попелом. Особливої уваги заслуговують факти знахідок бронзових виробів у насипах курганів, відомі з Шипинців та Кіцманя, а також Галича [22. S. 162], що можуть використовуватися при характеристиці окремих аспектів духовної культури та при інтерпретації знахідок гальштатської кераміки в комарівських курганах (Буківна).

Загалом, дослідники вірно зараховували деякі знахідки до категорії «угорських бронз», а окремі предмети з Прилипчеського скарбу ввійшли до узагальнюючої фундаментальної праці Й. Хемпеля [9. Taf. CLXXIV, 1–3]. Цей комплекс засвідчив поширення скарбів горизонту Уріу-Доменешті й у межах Пруто-Дністровського регіону, що черговий раз підтвердив скарб із Коровії (2008). Інформація про виявлені в австрійський період скарби поряд із новітніми знахідками дозволяє порушувати питання про їх зв'язок з поселенськими структурами пізньобронзового та гальштатського періодів, зокрема в межах груп пам'яток у районі Волоки, Коростовати, Ревного та Кам'янки, а також їх прив'язки до давніх шляхів сполучення [2].

З методологічної точки зору дослідження вказаного періоду мають деякі недоліки. Це, наприклад, переважно їх «антикварний» характер, неповний опис умов виявлення матеріалу, відсутність даних про можливі поселення того часу, розбіжності у викладенні конкретних фактів, на що звертав увагу вже Р. Ф. Кайндль. Попри це в працях К. Ромшторфера, скажімо, бачимо надзвичайно скрупульозний підхід до опису знахідок, детальну характеристику місцезнаходження, критичний аналіз знахідок та чудовий картографічний матеріал, завдяки якому на сьогоднішній день вдалося точно встановити місце депонування Бурдейського скарбу. Більше того, на основі порівняння зображень знахідок у публікаціях К. Ромшторфера та деяких депаспортизованих експонатів музею в м. Сучава (Румунія) Б. П. Нікуліке вдалося ідентифікувати згадувані шипинські знахідки та браслети з Бурдейського скарбу [12; 13]. Подальша доля більшості речей не відома. Можна лише припустити, що в роки Другої світової війни вони були вивезені до Румунії, як і значна частина зібрань Буковинського крайового музею. Періодично в зарубіжній літературі з'являється інформація про такі експонати бронзового віку з території Північної Буковини.

Отже, попри певну фрагментарність інформації, праці кінця XIX–початку XX ст. з належним критичним підходом можна використовувати як цінне джерело для вивчення бронзового віку та історії становлення археологічної науки на західно-українських землях і на Буковині зокрема. Вони є особливо актуальними у сфері «археології скарбів», інформаційні можливості якої ще далеко не вичерпані у рамках Карпато-Дністровського регіону.

1. *Ільків М.* Дарабани, урочище Замчище – археологічна пам'ятка та важливий турецький воєнний об'єкт у Хотинській кампанії 1621 року // 390-річчя Хотинської битви 1621 року. – Чернівці, 2011. – С. 85–92.

2. *Ільків М.* Маловідомий комплекс знахідок бронзових виробів з околиць Глиниці на Буковині // ПССІАЕ. – 2012. – Т. 1(33). – С. 19–34.

3. *Купчанко Г.* Деякі історико-географічні відомості про Буковину. – Чернівці: Золоті литаври, 2008. – 172 с.

4. *Німецький* вчений Йоган Коль про Буковину і Галичину в середині XIX ст. – Чернівці: Золоті литаври, 2007. – 128 с.
5. *Павлів Д.* Скарб із с. Руда та деякі аспекти культової практики у гальштатський період на заході України // МДАПВ. – 2005. – Вип. 9. – С. 257–272.
6. *Die Bukowina.* Eine allgemeine Heimatkunde. Буковина. Загальне краєзнавство. – Чернівці: Зелена Буковина, 2004. – 488 с.
7. *Gutter.* Notiz 71 // MCC. – 1882. – Jg. VIII. – S. CXII.
8. *Gutter.* Notiz 121 // MCC. – 1885. – Jg. XI. – S. CXVII.
9. *Hampel J.* A bronzkor emlekei Magyarhonban. – Budapest, 1892. – Т. II. – 175 s. – CLXXXII tabl.
10. *Kaindl R. F.* Geschichte der Bukowina. – Czernowitz, 1904. – 82 s.
11. *Niculuca B. P.* Din istoricul preocuparilor arheologice in Bucovina. Societatea Arheologica Romana. – Suceava, 2009. – 206 p.
12. *Niculuca B. P.* Karl Adolf Romstorfer, un pionnier de la recherche des depots de bronzes de la Bucovine // Signa Praehistorica. Studia in honorem magistri Attila Laszlo septuagesimo anno. – Iasi, 2010. – P. 321–341.
13. *Niculica B. P.* Doua obiecte de bronz descoperite la sfarsitul secolului al XIX-lea la Sipenit (Nordul Bucovinei) // SCIVA. – 2011. – Т. 62. – Nr. 1–2. – P. 107–128.
14. *Pyvovarov S. V.* Use of the archaeological artifacts in the magical practice of the ancient population of Bucovina // Memoria ethnologica. – 2008. – An. VIII. – Nr. 28–29. – P. 104–108.
15. *Reinecke P.* Skythische Alterthumer in der Bukowina // JBLM. – 1896. – Jg. 4. – S. 40–45.
16. *Romstorfer C. A.* Aus den «Mittheilungen der k.k. Central-Commission» // JBLM. – 1893. – Jg. 1. – S. 45–72.
17. *Romstorfer K. A.* Die Wallburg und neue Funde in Hlinitza (Bukowina) // MCC. – 1895. – Jg. XXI. – S. 180–184.
18. *Romstorfer K. A.* Bronzekelt und Armspange aus Schipenitz // MZK. – 1903. – Fol. 3. – Bd. 2. – S. 399–400.
19. *Romstorfer K. A.* Funde in Burdey (Bukowina) // MZC. – 1904. – Fol. 3. – Bd. 3. – S. 40–43.
20. *Szombathy J.* Prahistorische Recognoscirungstour nach der Bukowina im Jahre 1893 // JBLM. – 1894. – Jg. 2. – S. 11–21.
21. *Szombathy J.* Borgeschichte // Die osterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Bukowina. – Wien, 1899. – S. 49–56.
22. *Zurowski K.* Zabutki brazowe z mlodszy epoki brazu i wczesnego okresu zelaza z dorzecza gornego Dniestru // PA. – 1949. – R. 25. – Т. VIII. – Z. 2. – S. 155–247.

STUDIES OF THE BRONZE AGE ANTIQUITIES OF NORTHERN BUKOVINA IN LATE 19TH – EARLY 20TH CENTURIES

Archaeological science in Bukovina was founded at the end of 19th and in the beginning of 20th centuries. At the same time the studies begun of the local antiquities of Bronze Age, and especially of the bronze made artifacts (localities Prylypche, Prosika, Shypyntsi, Kitchman, Hlynytsya, Burdej). Pioneers in this field were R. von Gutter, K. Romstorfer, J. Szombathy, R. Kaindl, D. Olinesku, I. Procopovych.

Key words: *Bukovina, Austrian period, archaeology, deposits of bronze items.*

Стаття надійшла до редколегії 12.11.2012 р.

Прийнята до друку 09.09.2013 р.

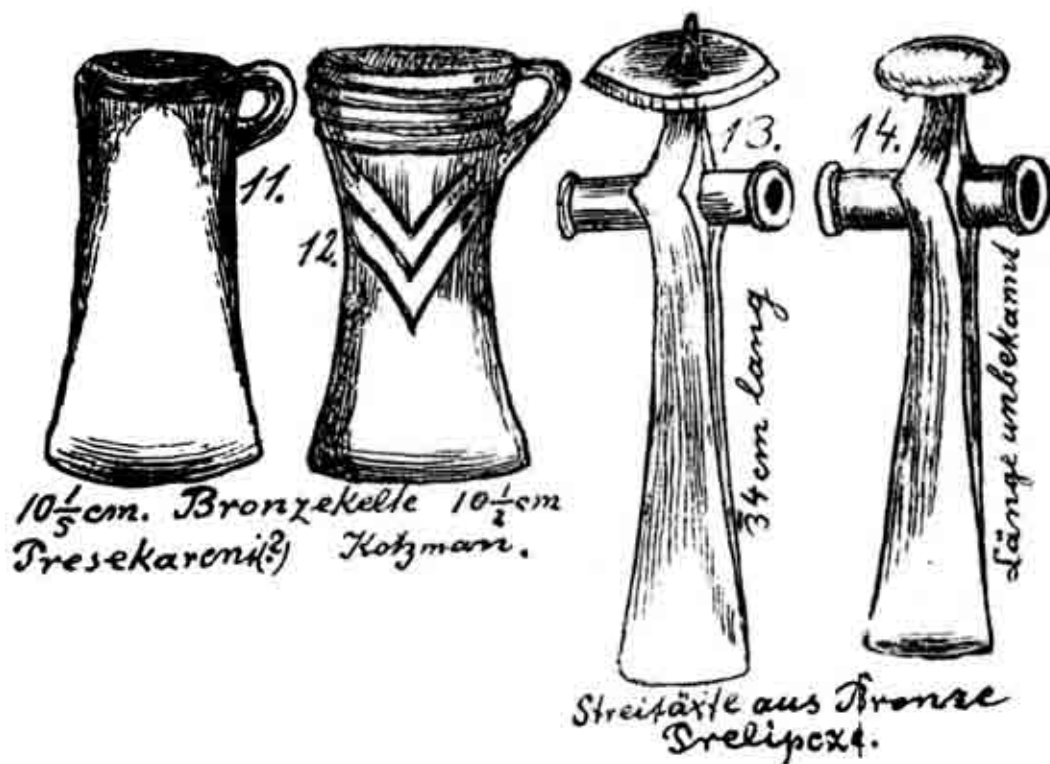

Рис. 1. Знахідки бронзових виробів з Північної Буковини за Р. Кайндлем (1896).

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- АДЛУ – Археологічні дослідження Львівського університету. Львів.
АЛЛУ – Археологічний літопис Лівобережної України. Полтава.
БГУ – Белгородский государственный университет. Белгород.
ВДИ – Вестник древней истории. Москва.
ГЭ – Государственный Эрмитаж. Санкт-Петербург.
ЗООИД – Записки Одесского императорского общества истории и древностей. Одесса.
ИА НАН Украины – Институт археологии Национальной академии наук Украины. Киев.
ИИМК – Институт истории материальной культуры.
ИА АН УРСР – Інститут археології Академії наук УРСР.
ІМК – Інститут історії матеріальної культури.
МАИАСК – Материалы по археологии и истории античного и средневекового Крыма. Севастополь.
МАИЭТ – Материалы по археологии, истории и этнографии Таврии. Симферополь.
МДАПВ – Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття та Волині. Львів.
МИА – Материалы и исследования по археологии СССР. Москва, Ленинград.
НЗХТ – Национальный заповедник «Херсонес Таврический». Севастополь.
ПССИАЕ – Питання стародавньої та середньовічної історії, археології та етнології. Чернівці.
СА – Советская археология. Москва.
СЭ – Советская этнография
ХСб – Херсонесский сборник. Симферополь.
ЮУГПУ – Южноукраинский государственный педагогический университет. Одесса.
JBLM – Jahrbuch des Bukoviner Landesmuseums. Czernowitz.
MCC/MZC – Mitteilungen der k.k. Central-Kommission fur Erforschung und Erhaltung Kunst- und Historischen Denkmale. Wien.
РА – Przegląd archeologiczny. Poznan.
SCIVA – Studii și cercetări de istorie veche și arheologie. București.
ZOW – Z otchłani wiekow. Warszawa.

ЗМІСТ

Віталій Отрощенко

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ШКІЛ НА ПРИКЛАДІ ВІДДІЛУ
АРХЕОЛОГІЇ ЕНЕОЛІТУ ТА БРОНЗОВОГО ВІКУ ІА АН УРСР / НАНУ 3

Сергій Буйських

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ АНТИЧНОЇ АРХЕОЛОГІЇ..... 13

Мажена Восьни

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА ДЕМЕТРИКЕВИЧА
(1859–1937) НА ТЕРИТОРІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ..... 19

Микола Ільків

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАРОЖИТНОСТЕЙ БРОНЗОВОГО ВІКУ
ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ В КІНЦІ ХІХ–НА ПОЧАТКУ ХХ ст..... 42

Сергій Пивоваров

ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ СТАРОЖИТНОСТЕЙ БУКОВИНИ
В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД 50

Володимир Петегирич

ПРАЗЬКО-ЛЬВІВСЬКА ГРУПА УКРАЇНСЬКИХ АРХЕОЛОГІВ
МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ: ЛЕВКО ЧИКАЛЕНКО ТА ІВАН БОРКОВСЬКИЙ.... 59

Наталія Білас

ЛЬВІВСЬКИЙ ПЕРІОД ДІЯЛЬНОСТІ ЕДМУНДА БУЛЯНДИ..... 72

Віталій Конопля

ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ В ДОСЛІДЖЕННЯХ
МИКОЛИ ПЕЛЕШИШИНА 90

Богдан Завітій

ЮРІЙ МАЛЄСЬ – ДОСЛІДНИК ГОРОДИЩ КУЛЬТУРИ ГАВА-ГОЛІГРАДИ
НА ТЕРЕНАХ ГАЛИЧИНИ ТА ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ 98

Богдан Строцень

І. ВІНОКУР І ТЕРНОПІЛЬЩИНА 104

<i>Людмила Строценъ</i> ІГОР ГЕРЕТА – АРХЕОЛОГ, ДОСЛІДНИК ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.....	110
<i>Марина Ягодинська</i> АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ Б. О. ТИМОЩУКА ТА І. П. РУСАНОВОЇ.....	116
<i>Сергій Панишко</i> ДОСЛІДНИК СТАРОДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ ВОЛИНИ – ВІТАЛІЙ ШКОРОПАД ...	123
<i>Ірина Черновол</i> ОСОБОВИЙ АРХІВНИЙ ФОНД Ф. ВОВКА ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ АРХЕОЛОГІЇ.....	128
<i>Анна Яненко</i> МУЗЕЙ ЯК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ОСЕРЕДОК З ВИВЧЕННЯ АРХЕОЛОГІЇ (ДОСВІД МУЗЕЇВ УСРР 1920-х– ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1930-х рр.).....	135
<i>Емілія Зарубій</i> ВІДДІЛ АРХЕОЛОГІЇ ЛЬВІВСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ У 1940–1945 рр.....	150
<i>Вікторія Колеснікова</i> ІСТОРІЯ АРХЕОЛОГІЇ У СВІТЛИНАХ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФОТОАРХІВІВ	171
<i>Георгій Шаповалов</i> ПОДВИЖНИЦТВО ТА УНІКАЛЬНИЙ ДОСВІД: ДО 45-РІЧЧЯ ГІДРОАРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДНІПРА	179
<i>Олег Журавльов, Сергій Горбаненко</i> АРХЕОЗООЛОГІЯ В УКРАЇНІ. ПАМ’ЯТКИ КІНЦЯ І тис. до н. е.–І тис. н. е. ...	195
<i>Тарас Ткачук</i> УЯВЛЕННЯ ПРО ТРИПІЛЬСЬКУ КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ФОЛК-ІСТОРИКІВ У СВІТЛІ МІФОЛОГІЇ.....	204
<i>Евеліна Кравченко</i> ДАВНІЙ КРИМ: ОТОЧУЮЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ І СИСТЕМА ГОСПОДАРЮВАННЯ. ШТРИХИ ДО ПОБУДОВИ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ.....	208

Сергей Ушаков

ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ ОСНОВАНИЯ И РАННЕЙ
ИСТОРИИ ХЕРСОНЕСА ТАВРИЧЕСКОГО (НА ПРИМЕРЕ
ИССЛЕДОВАНИЙ ЭКСПЕДИЦИИ М. И. ЗОЛОТАРЕВА) 214

Екатерина Струкова

ВИНОДЕЛЬЧЕСКИЕ КОМПЛЕКСЫ ХЕРСОНЕССКОГО ГОРОДИЩА:
ИСТОРИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ 239

Ярослав Онищук

ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛОРОБНОЇ МАЙСТЕРНІ В КОМАРОВІ 259

Андрій Филипчук

ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ СТАРОЖИТНОСТЕЙ ПРАЗЬКОГО ТИПУ:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ 269

Леонтий Войтович

ЖИТИЧІ І СТАДИЧІ: ЗАГАДКОВІ ПЛЕМЕНА ДНІСТРОВСЬКОГО
ЛІВОБЕРЕЖЖЯ..... 291

Ігор Коваль, Ірина Данищук

КНЯЖИЙ ГАЛИЧ – ПРОВІДНИЙ ЦЕНТР ВИРОБНИЦТВА
ДАВНЬОРУСЬКИХ ЕМАЛЕЙ 307

Віктор Баяк

ІСТОРІЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛУЦЬКОГО ЗАМКУ 319

Протоиерей Маноле Брихунец

КАЛАРАШОВСКИЙ МОЛДАВСКИЙ МОНАСТЫРЬ: ИСТОРИЯ,
АРХИТЕКТУРА И ЦЕРКОВНЫЕ УКРАШЕНИЯ 324

CONTENS

Vitaliy Otroshchenko

FEATURES IN THE FORMATION OF SCIENTIFIC SCHOOLS BY
THE EXAMPLE OF THE DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
OF ENEOLITHIC AND BRONZE AGE OF THE INSTITUTE
OF ARCHAEOLOGY OF THE ACADEMY OF SCIENCES OF USSR /
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE 3

Sergiy Bujskykh

TO THE HISTORY OF UKRAINIAN SCHOOL OF ANTIQUE
ARCHAEOLOGY 13

Marzena Woźni

ARCHAEOLOGICAL STUDIES OF VOLODYMYR
DEMETRYKEVYCH (1859–1937) IN THE EASTERN GALICIA..... 19

Mykola Il'kiv

STUDIES OF THE BRONZE AGE ANTIQUITIES OF NORTHERN BUKOVINA
IN LATE 19TH – EARLY 20TH CENTURIES..... 42

Sergiy Pyvovarov

INVESTIGATIONS OF THE ARCHAEOLOGICAL ANTIQUITIES
IN BUKOVINA BETWEEN THE WORLD WARS 50

Volodymyr Petehyrych

PRAHA – LVIV GROUP OF UKRAINIA ARCHAEOLOGISTS BETWEEN
THE WORLD WARS: LEVKO CHYKALENKO AND IVAN BORKOVSKY 59

Natalia Bilas

LVIV PERIOD OF EDMUD BULANDA'S ENDEAVOR 72

Vitaliy Konoplia

TPYPILLIA CULTURE OF WESTERN VOLYN' IN THE STUDIES OF
MYKOLA PELESHCHYSHYN 90

Bohdan Zavitiy

YURIY MALEYEV – EXPLORER OF THE HILL-FORTS OF GAVA-
GOLIGRADY CULTURE IN GALICIA AND IN WESTERN PODILLYA..... 98

Bohdan Strotsen

I. VYNOKUR AND TERNOPIL REGION..... 104

Liudmyla Strotsen

IHOR GERETA – ARCHAEOLOGIST,
RESEARCHER OF TERNOPIL REGION 110

Maryna Jagodynska

ARCHAEOLOGICAL RESEARCHES IN TERNOPIL REGION
BY B. TYMOSHCHUK AND I. RUSANOVA..... 116

Sergiy Panishko

VITALIY SHKOROPAD – RESEARCHER OF THE ANCIENT
HISTORY OF VOLYN 123

Iryna Chernovol

PERSONAL ARCHIVE OF FEDIR VOVK AS THE SOURCE FOR
THE HISTORY OF ARCHAEOLOGY..... 128

Anna Yanenko

MUSEUM AS A SCIENTIFIC RESEARCH FOCUS OF ARCHAEOLOGICAL
STUDIES (EXPERIENCE OF THE SOVIET UKRAINE MUSEUMS
IN THE 1920^s AND IN THE FIRST HALF OF THE 1930^s) 135

Emilia Zarubiy

DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY OF THE LVIV HISTORICAL
MUSEUM IN 1940-1945 150

Viktoria Kolesnikova

THE HISTORY OF ARCHAEOLOGY IN PHOTO.
PROBLEMS OF PHOTO ARCHIVE CONSERVATION AND USAGE..... 171

Georgy Shapovalov

COMMITMENT AND UNIQUE EXPERIENCE: TO THE 45-TH
ANNIVERSARY OF HYDRO-ARCHAEOLOGICAL
RESEARCH OF THE DNIPRO RIVER..... 179

Oleg Zhuravliov, Sergiy Gorbanenko

ARCHAEOZOOLOGY IN UKRAINE. ARCHAEOLOGICAL SITES
OF THE LATE 1ST MILLENNIUM BC – 1ST MILLENNIUM AD 195

Taras Tkachuk

VISIONS OF TRYPILLIA CULTURE AMONG THE UKRAINIAN
FOLK-HISTORIANS BY THE MEANS OF MYTHOLOGY204

Evelina Kravchenko

ANCIENT CRIMEA: ENVIRONMENT AND ECONOMY.
FEATURES OF A THEORETICAL MODEL.....208

Sergey Ushakov

DEVELOPING THE CONCEPT OF THE FOUNDATION AND EARLY
HISTORY OF TAURIC CHERSONESOS (FROM THE EXPERIENCE
OF M.I. ZOLOTARIOV'S EXPEDITION)214

Yekaterina Strukova

WINE COMPLEXES OF CHERSONESOS TOWN: HISTORY OF STUDIES239

Yaroslav Onyshchuk

HISTORY OF THE STUDIES OF GLASS WORKSHOP
IN KOMARIV VILLAGE259

Andriy Fylypchuk

ORIGINS OF THE MONUMENTS OF PRAHA TYPE: CURRENT STATE
AND THE WAYS OF STUDIES.....269

Leontiy Voytovych

SITTICI AND *STADICI*: MYSTERIOUS TRIBES OF THE DNIESTER'S
LEFT BANK.....291

Ihor Koval, Iryna Danyshchuk

HALYCH IN THE AGE OF PRINCIPALITIES – THE LEADING
CENTER OF ANCIENT RUS' ENAMEL PRODUCTION307

Viktor Bayuk

HISTORY OF ARCHAEOLOGICAL INVESTIGATIONS
OF LUTS'K CASTLE319

Archpriest Manole Brykhunets

CĂLĂRĂȘEUCA MOLDAVIAN MONASTERY: HISTORY,
ARCHITECTURE AND THE CHURCH DECORATIONS324

Наукове видання

НАУКОВІ СТУДІЇ

Випуск 6

Збірник наукових праць

Відповідальний за випуск: *І. Тимець.*

Редактор: *Т. Молочко.*

Комп'ютерне верстання: *Р. Івах.*

Художнє оформлення обкладинки: *Л. Караваєва, Н. Тимець.*

Переклад резюме англійською: *О. Сілаєв.*

Підписано до друку _____ р.

Папір офсетний. Друк офсетний. Формат 70×100/16.

Гарнітура Times New Roman.

Умов. друк. арк. 23,73. Наклад 350 примірників

Видавництво «Растр-7»

79005, м. Львів, вул. Князя Романа, 9, оф. 1

тел./факс (032) 235-52-05, 242-15-49

e-mail: rastr-sim@mail.ru

www.rastr-7.com.ua

Свідоцтво державної реєстрації

ЛВ №22 від 19.11.2002 р.

Друк

ФОП Сокіл Ольга Миколаївна

Свідоцтво державної реєстрації

В00 №424885 від 05.12.2001 р.